

KOMISSION PÄÄTÖS,
tehty 23 päivänä heinäkuuta 2003,
ilmailualan tutkimus- ja kehitystuista joita Espanjan kuningaskunta aikoo myöntää Gamesa-yritykselle

(tiedoksiannettu numerolla K(2003) 2518)

(Ainoastaan espanjankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2004/286/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 88 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999⁽¹⁾ ja erityisesti sen 7 artiklan,

on pyytänyt asianomaisia esittämään huomautuksensa edellä mainitun artiklan mukaisesti,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Espanjan pysyvä edustusto ilmoitti 28 päivänä kesäkuuta 2001 päivättyllä ja 2 päivänä heinäkuuta 2001 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti ilmailualan tutkimus- ja kehitystukihankkeesta, jonka kohteena oli Gamesa-yritys. Hankkeesta toimitettiin lisätietoja 3 päivänä lokakuuta 2001 päivättyllä, 5 päivänä lokakuuta 2001 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä ja 11 päivänä tammikuuta 2002 päivättyllä, 15 päivänä tammikuuta 2002 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä.
- (2) Komissio on teettänyt asiasta analyysin riippumattomalla tieteellisellä asiantuntijalla, jonka kanssa allekirjoitettiin sopimus 14 päivänä joulukuuta 2001.
- (3) Komissio ilmoitti Espanjalle 12 päivänä maaliskuuta 2002 päivättyllä kirjeellä päätöksensä⁽²⁾ aloittaa EY:n perustamissopimuksen 88 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely, joka koskee kyseistä tukihanketta.
- (4) Espanjan viranomaiset toimittivat komissiolle huomautuksensa 26 päivänä huhtikuuta 2002 päivättyllä ja 29 päivänä huhtikuuta 2002 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä.
- (5) Komission päätös aloittaa menettely (jäljempänä '12 päivänä maaliskuuta 2002 tehty päätös' tai 'virallisen tutkintamenettelyn aloittamista koskeva päätös') julkaisiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 27 päivänä huhtikuuta 2002. Komissio pyysi asianomaisia esittämään huomautuksensa tästä tuesta. Asianomaisilta kolmansilta osapuolilta ei saatu huomautuksia komission asettamassa määräajassa.

- (6) Komissio pyysi Espanjan viranomaisilta lisätietoja 24 päivänä helmikuuta 2003 päivättyllä kirjeellä. Espanjan viranomaiset toimittivat nämä tiedot 25 päivänä maaliskuuta 2003 päivättyllä, 26 päivänä maaliskuuta 2003 saapuneeksi kirjatulla kirjeellä.

2. KUVAAUS

- (7) Tuensaajayritys on nimeltään Gamesa. Se valmistaa ja toimittaa ilmailun ja uusiutuvien energialähteiden aloihin liittyviä huipputeknologian tuotteita, laitteistoja ja palveluita. Gamesan työntekijämäärä ja liikevaihto ylittävät Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta pienille ja keskisuurille yrityksille myönnettyyn valtiontukeen 12 päivänä tammikuuta 2001 annetun komission asetuksen (EY) N:o 70/2001⁽³⁾ liitteessä I säädetyt raja-arvot, joita sovelletaan arvioitaessa, katsotaanko yritys pk-yritykseksi.
- (8) Gamesa osallistuu tätä nykyä kahden uuden alueellisen lentokonemallin, ERJ-170:n ja ERJ-190:n kehittämishankkeeseen. Hankkeen käynnistäjä on brasilialainen Embraer-yritys. Gamesa vastaa ilma-alusten takarungon, vakainten ja peräsimen toimittamisesta.
- (9) Gamesa on käynnistänyt tähän toimintaan liittyvän tutkimus- ja kehityshankkeen Baskimaassa hankkiakseen siviililentokoneiden takaosissa käytettävien laitteistojen kehittämisessä tarvittavan tekniikan, jota voidaan soveltaa sekä ERJ-170/190-hankkeessa että muissa tulevaisuudessa ohjelmissa. Hankkeen kesto on neljä vuotta (2000—2003).
- (10) Hankkeen kokonaiskustannukset ovat [...] (* eli [...]).
- (11) Hankkeen tukemiseksi Baskimaan aluehallitus aikoo myöntää yhteensä 4 621 000 000 Espanjan pesetan eli 27 772 769,34 euron korottoman lainan.

⁽³⁾ EYVL L 10, 13.1.2001, s. 33.

(* Tätä tekstiä on osin muokattu, jotta varmistetaan, ettei luottamuksellista tietoa paljasteta; nämä kohdat on kirjoitettu hakasulkuihin ja merkitty tähdellä.

⁽¹⁾ EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ EYVL C 153, 27.6.2002, s. 14.

(12) Espanjan viranomaisten mukaan hankkeen työohjelmaan sisältyvät seuraavat osat:

a) *Toteutettavuustutkimukset*

Hankkeesta tehdään tekninen tutkimus ja sen teknistä elinkelpoisuutta ja taloudellista kannattavuutta tarkastellaan.

b) *Teollinen tutkimus*

Kyse on hankkeen kehittämisen kannalta välttämättömän tekniikan hankinnasta:

- Mekaaninen yleistekniikka
 - Etureunat: optimaalinen suunnittelu, metalli/komposiitti, lintujen törmäyksestä aiheutuvat vaikutukset, jään muodostuminen, simulaatiot, kokeet.
 - Painetta kestävät laipiot: vakaus, osittain tuettuihin ohuisiin renkaisiin kohdistuva paine, komposiittilaipiot.
 - Vaihdevakaimet: erityistyövälineet, jyräintä paikalla.
 - Salamaniskut.
 - Vakaimiin asennettavat järjestelmät (antennit).
 - Vyöhykeanalyysi (ZA): aktuaattoreiden asennus.
 - Kuivausjärjestelmät.
- Materiaali-, prosessi- ja valmistusteknologiat
 - Komposiitti- ja muovimateriaalit: uusien materiaalien hyväksyminen, muovin ruiskuvaluteknologia, osien hyväksyminen, etureunojen valmistus.
 - Koneenrakennusmateriaali: erkautuskarkaistun teräksen käyttö, lämpökäsittelyn vaikutus.
 - Suurikokoiset taotut renkaat, valmistustekniikat.
 - Rakenne kuulapuhaltamalla.
 - Erikoisleikkuutekniikoiden hyväksyminen.
- Tarkastus, huolto- ja korjausteknologiat
 - Rakenteen luotettavuuden varmistavat teknologiat.
 - Korroosionesto: galvaaninen korroosio, uudet estokomposiitit, siirrettävät anodisointilaitteet.
 - Komposiittikorjaukset.
 - Laakeripesien korjaus.
 - Kehittyneet tarkastustekniikat.
- Projektitekniikka
- Tietotekniikka
 - Simulaatiot ja mallintaminen.
 - Diagonaalinen jännite.
 - Sähköinen ohjausjärjestelmä (Fly by Wire).

— Laskentamenetelmät.

c) *Kilpailua edeltävä kehitystoiminta*

Ohjelman tavoitteena on toteuttaa ERJ-170/190-koneiden vaaka- ja pystyvakaisten ja takarungon suunnittelun, kehittämisen, kokoamisen, testauksen, sertifiointin, operatiivisen tuen ja toimituksen edellyttämät tekniset työt.

Eryteisesti tähän sisältyvät työt seuraavilla aloilla:

- Peruse geometria: rakenteelliset peruslinjat.
- Standardien määrittely: valmistusprosesseille on saatava hyväksyntä.
- Kuormitus: sisäisen ja ulkoisen kuormituksen laskeminen, jotta halkeamat voitaisiin välttää.
- Tuotesuunnittelu: tuoterakenteen määrittely ja vahvistaminen, yksityiskohtainen rakenteellinen suunnittelu, järjestelmäsennusten suunnittelu, digitaaliset pienoismallit, rakenteellisten liitäntöjen ja järjestelmien tarkastusasiakirjat, kenttähuoltovälineiden määrittely ja suunnittelu jne.
- Rakennetekniikka: rakennelaskelmat ja -analyysit (staattinen kuorma, väsyminen, vaurionsietokyky) jne.
- Järjestelmäteknikka: järjestelmäintegraation tuki, jäänkertymän jakautumisen analysointi, salamaiskuilta suojautumisen analysointi, vyöhykeanalyysi (moottoriturbiinien rikkoutuminen, lintujen törmäyksistä aiheutuvat vaikutukset) jne.
- Sertifiointikokeet: tarpeellisten kokeiden kehittäminen sertifiointin saamiseksi viranomaisilta.
- Huoltotutkimukset: huolto-ohjelmien kehittäminen (yleiset huoltomahdollisuudet, standardiosien käyttö, vaihdettavuus, suunnittelutekniikat halkeamien ehkäisemiseksi ja löytämiseksi jne.).
- Työvälineiden kehittäminen ja suunnittelu: erityiset asennustyökalut, kalibrointivälineiden suunnittelu.
- Valmistusmenetelmien määrittely.

3. MENETTELYN ALOITTAMISEN SYYT

(13) Komissio toi 12 päivänä maaliskuuta 2002 tekemässään päätöksessä esille joitakin epäilyksiä seuraavista suunniteltuun tukeen liittyvistä seikoista:

- Hankkeeseen sisältyvien toimien luokittelu tutkimus- ja kehitystyöhön myönnettävästä valtiontuesta annettujen yhteisön puiteiden⁽¹⁾ (jäljempänä 'T&K-puitteet') liitteessä I määriteltyjen tutkimustyön vaiheiden mukaisesti ja erityisesti sertifiointitoimien ja huoltotutkimusten luonne tutkimus- ja kehitystoimintana.

⁽¹⁾ EYVL C 45, 17.2.1996, s. 5.

- T&K-puiteiden 6 kohdassa tarkoitettu tuen kannustava vaikutus, kun otetaan huomioon, että Espanjan viranomaisten toimittamia numerotietoja, jotka osoittavat yrityksen aikovan kasvattaa T&K-henkilöstön ja -rahoituksen määrää, oli vaikea tulkitella kannustavan vaikutuksen suhteen. Espanjan viranomaiset eivät myöskään olleet maininneet rajat ylittävään yhteistyöhön liittyviä kustannuksia eivätkä toimittaneet tietoja, jotka osoittaisivat selkeästi, että markkinoilla oli toimintahäiriöitä. Ilma-alukset (ERJ-170/190), joihin hankkeen tuloksia sovelletaan ensi kädessä, vaikuttivat olevan jo erittäin pitkälle kehitettyjä tuotteita, koska alukset oli esitelty 29 päivänä lokakuuta 2001, niillä oli tarkoitus suorittaa ensimmäiset lennot vuoden 2002 alussa ja niiden toimitukset aiottiin aloittaa vuoden 2002 loppupuolella. Näin ollen näyttikin siltä, ettei näkyvissä ollut merkittäviä riskejä, joiden takia hankkeen rahoittaminen muusta lähteestä kuin valtion varoista olisi mahdotonta.

4. ESPANJAN VIRANOMAISTEN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

- (14) Espanjan viranomaiset katsovat ensinnäkin, että tuen intensiteetti jää hyvinkin T&K-puitteissa sallittuihin rajoihin, vaikka katsottaisiinkin, että kaikkia hankkeeseen sisältyviä toimia on pidettävä kilpailua edeltävänä kehitystoimintana. Viranomaisten alkuperäiset, vuoden 2001 huhtikuussa tehdyt laskelmat perustuivat nimittäin suunniteltuun alustavaan maksuaikatauluun, jonka mukaan Gamesa saisi tukea vuosina 2000, 2001, 2002 ja 2003 ja maksaisi sen takaisin vuosina 2007—2013.
- (15) Espanjan viranomaiset muistuttavat toisaalta tukien valikoivan luonteen ja niistä saatavan verrannollisen hyödyn osalta, että tuet sisältyvät valtion laitosten välisessä Baskimaan talouden edistämisuunnitelmassa määriteltyyn yleisluonteiseen teollisuuspoliittiseen kehukseen. Ne toteavat varsinkin, että Gamesalle myönnettävät tuet sisältyvät strategisten hankkeiden ohjelmaan. Toisaalta tuet eivät ole luonteeltaan valikoivia, sillä Baskimaassa toimivat kaksi ilmailualan ryhmää (Gamesa ja ITP) ovat saaneet samanarvoiset tukiehdotukset, jotka sisältyvät kyseiseen strategisten hankkeiden ohjelmaan, vaikka ne toimivatkin eri osa-alueilla. Lisäksi tunnustetaan yleisesti, että ilmailualalla T&K-toiminnan saaman julkisen tuen taso on yli 50 %. Näin ollen Gamesan tukihanke vastaisi niitä välineitä, jotka muilla eurooppalaisilla yrityksillä on käytettävissään T&K-toiminnan kehittämiseen, tai jäisi jopa niiden alle, ja jos yritykselle ei myönnettäisi tukea, se asetettaisiin epätasa-arvoiseen asemaan.
- (16) Tuen kannustavan vaikutuksen osalta Espanjan viranomaiset haluavat muistuttaa, että tutkimuksen, teknologisen kehittämisen ja esittelyn vuosien 2000—2006 puiteohjelmassa (jäljempänä 'kuudes T&K-puiteohjelma'), jolla pyritään integroimaan ja vahvistamaan eurooppalaista tutkimusalueita, komission tarkoituksena on tukea kansainvälistä tutkimusta keskeisillä aloilla, jotka ovat poikkeuksellisen merkityksellisiä ja tuovat Euroopalle lisäarvoa ja joihin myös ilmailuala kuuluu. Kuudennen T&K-puiteohjelman tutkimustoiminnan painopisteisiin sisältyy konkreettisesti lentokoneen runkoja valmistavan teollisuuden kilpailukyyn vahvistaminen alentamalla ilma-alusten kehitys- ja käyttökustannuksia sekä keskitymällä tuotesuunnittelun integroituihin järjestelmiin ja prosesseihin, entistä älykkäämpiin tuotantotekniikoihin, ilma-alusten muotoiluun, aerodynamiikkaan, materiaaleihin ja rakenteisiin sekä mekaanisiin, sähköisiin ja hydraulisiin järjestelmiin jne. Espanjan viranomaisten mukaan Gamesan hanke on esimerkki tällaisen suuntautumisen noudattamisesta.
- (17) Espanjan viranomaisten mukaan tämäntyyppisten toimien tukeminen on tarpeen ja tuen kannustava vaikutus on Gamesan tapauksessa ilmeinen, kun otetaan huomioon teknologiset ja taloudelliset riskit sekä yrityksen koko ja hankkeeseen liittyvät olosuhteet. Tältä osin olisi otettava huomioon, että ilmailualan teollinen toiminta perustuu pitkälti tutkimukseen ja kehitykseen ja että tämäntyyppisissä yrityksissä toiminta on luonteeltaan hyvin jaksottaista ja sidoksissa tuotteen elinkaareen. Erityisen intensiivistä toiminta on tuotteen alku- ja kehitysvaiheissa. Näin ollen vakaan tutkimusrakenteen ylläpitäminen on mahdollista vain suuryrityksille, kun taas Gamesan kaltaisille keskisuurille yrityksille se voi olla vain keskipitkän aikavälin tavoitteena.
- (18) Espanjan viranomaiset mainitsevat, että tutkimustoiminnan otaksutaan kasvavan merkittävästi hankkeen jälkeen sekä toimintaan käytettävien varojen että henkilöstön osalta. Koska yritys on pystynyt hankkimaan tietämystä, teknologiaa ja valmiuksia, se voi kenties hankkeen suorana seurauksena asettaa ehdolle amerikkalaisten valmistajien vastaaviin hankkeisiin riskeiltään realistisemmissä olosuhteissa.
- (19) Komissio on suhtautunut epäilevästi tutkimustalousarvion kohtuuttomiin vaihteluihin, minkä osalta Espanjan viranomaiset selittävät, että vuonna 1999, ennen hankkeen käynnistymistä, tutkimusta teki 109 työntekijää ja keskimääräiset menot olivat 2 490 miljoonaa Espanjan pesetaa. Hankkeen käynnistyttyä menojen uskotaan olevan noin 4 000 tai 4 500 miljoonaa Espanjan pesetaa ja henkilöstömäärän asettuvan noin 300 henkilöön. Kuten viranomaiset jo edellä ovat selittäneet, T&K-menot ovat ilmailualalla luonteeltaan hyvin jaksottaisia, sillä menot ovat huomattavat tuotekehityksen alkuvaiheissa, mutta laskevat tämän jälkeen nopeasti. Tarkasteltavana olevassa tapauksessa Gamesa aikoo neljän vuoden aikana investoida [...]*, joista yli puolet ensimmäisen vuoden aikana. Yrityksen tavoitteena on pyrkiä säilyttämään T&K-rakenne vakaana ja hankkeen loppuvaiheessa saavutettua tasoa vastaavana sisällyttämällä siihen ajan myötä muita hankkeita, minkä ansiosta yritys pystyisi säilyttämään saavutetun henkilöstöpääoman sekä saavutetut teknologisen kehityksen valmiudet.

- (20) Toisaalta ERJ-170/190-hanke merkitsee lisäksi tarvetta harjoittaa kehitysvaiheessa merkittävää rajat ylittävää yhteistyötä. Näin ollen rajat ylittävän yhteistyön prosentiosuus verrattuna tutkimukseen suoraan sidoksissa olevasta henkilöstöstä aiheutuneisiin kokonaiskustannuksiin voitaisiin arvioida 30—50 prosentiksi Euroopan unioniin sijoittuneiden yhteistyökumppaneiden osalta ja 10—20 prosentiksi unionin ulkopuolisten kumppaneiden osalta suhteutettuna hankkeen tuloksiin ja eteneemiseen.
- (21) Markkinoiden toimintahäiriöiden osalta Espanjan viranomaiset muistuttavat myös ilmailualan jaksottaisesta luonteesta, joka käy ilmi maailman suurimpien valmistajien (Airbus, Boeing, Bombardier ja Embraer) julkaisemista vuotuisista toimitus- ja tilauslukuista. Kehitys kulkee tavallisesti rinta rinnan BKT:n maailmanlaajuisen kehityksen kanssa. Lentoyhtiöt reagoivat tavallisesti välittömästi tähän kehitykseen lisäämällä tai vähentämällä tilauksiaan, mikä aiheuttaa ilmailualan markkinoiden toimintahäiriöitä koko alihankintaketjussa. Tämä merkitsee, että investointien tuottavuus saattaa vaarantua, mikä vahvistaa tuen kannustavaa vaikutusta suhteessa markkinoiden toimintahäiriöihin.
- (22) Lisäksi ilmailualan ohjelmien kehityssykli ovat Espanjan viranomaisten mukaan lyhentyneet huomattavasti, mikä vaatii investoinneilta aiempaa suurempaa intensiteettiä ja merkitsee riskien kasvua erityisesti sellaisten tutkimushankkeiden osalta, jotka mahdollistavat myöhemmän osallistumisen muihin ilmailualan ohjelmiin. Tämän mukaan kehityssykli on viime vuosina lyhentynyt kymmenestä viiteen vuoteen: kaksitoista kuukautta ilma-aluksen käsitteelliseen suunnitteluun, kahdeksan kuukautta alustaviin piirustuksiin, seitsemäntoista kuukautta yksityiskohtaisiin piirustuksiin, yksitoista kuukautta ennen kuin ensimmäinen lento voidaan tehdä ja kaksitoista kuukautta ennen kuin ilma-alus voidaan sertifioida. Alalla käytävän kovan kilpailun vuoksi käsitteellisen suunnittelun sekä alustavien ja yksityiskohtaisten piirustusten jaksot ovat lyhentyneet huomattavasti, mikä lisää luontaisia riskejä ja tarvittavia investointeja.
- (23) Espanjan viranomaiset katsovat näin ollen, että tällaisen tilanteen korjaamiseen tarkoitettulla tuella on hyvin huomattava kannustava vaikutus.
- (24) Hankkeen valmiusasteen osalta Espanjan viranomaiset toteavat, että ilma-aluksen esittely ja ensimmäisen lennon suorittaminen liittyvät pikemminkin tuotteen markkinointiin kuin tuotekehityksen päättymiseen. Toisaalta hankkeen tavoitteena ei ole pelkästään tietyn tuotteen kehittäminen vaan myös sellaisen teknologian kehittäminen, joka antaa valmiudet kehittää useihin eri malleihin soveltuva lentokonerakenne. Espanjan viranomaisten mukaan ensimmäisen lennon päivämäärä on tärkeä tapahtuma lentokonetta kehitettäessä erityisesti koneen todellisten aerodynaamisten ominaisuuksien ja sertifiointiin liittyvien teknisten eritelmien selvittämiseksi. Ensimmäinen lento on hyvin tärkeä myös kaupallisesti, sillä se vaikuttaa myyntikampanjaan, joka alkaa paljon aikaisemmin kuin itse tuote on valmis tehdasvalmistusta varten. Tässä vaiheessa on vielä ratkaistavana useita teknisiä ongelmia, kuten painon optimointi ja lentokoneen häiriötilannekäyttäytymisen validointi. Toisaalta Espanjan viranomaiset muistuttavat, että menettelyn aloittamispäivänä ERJ-190-malli ei ollut vielä suorittanut ensimmäistä lentoaan. Koska sen kuljetuskapasiteetti on 108 matkustajaa ERJ-170:n 70 matkustajan sijaan, aluksen enimmäisnousupaino kasvaa 50 %:lla, mikä merkitsee sitä, että ilma-aluksen sisärakenteet on suunniteltava aivan toisella tavalla.
- (25) Komissio on suhtautunut epäillen siihen, ovatko sertifiointitoimet ja huoltotutkimukset tutkimus- ja kehitystoimintaa. Tältä osin Espanjan viranomaiset toistavat, että kaikki hankkeeseen sisältyvät kokeet liittyvät suoraan tuotekehitykseen ja ettei hankkeeseen sisälly sertifiointikokeita, jotka liittyisivät tuotteiden myyntiin tai edes valmistukseen. Espanjan viranomaiset korostavat, että ilmailualan hankkeiden kehittämiseen liittyvät kulut ovat niin merkittäviä ja määräävät niin tiukkoja, että minkä tahansa vaiheen aikaistaminen on tarpeen, jos hankkeen elinkelpoisuus riippuu siitä. Tämä pätee kehityskokeisiin, sillä ne ennakoivat ja estävät tulevien sertifiointikokeiden riskejä ja tukevat itse tuotteen kehitystä. Kehityskokeet auttavat validoimaan Gamesan kehittämää teknologioita, ja niiden voidaan siis katsoa kuuluvan samaan T&K-vaiheeseen kuin tämän teknologian varsinaisen kehittämisen (teollinen tutkimus). Kokeet on toki tehtävä malleille, joiden materiaalit ja rakenteelliset ominaisuudet vastaavat malleja, joiden osalta vastaava teknologia halutaan validoida, mutta niitä ei välttämättä tarvitse tehdä tuoteversiolle, jotka ovat riittävän lähellä myyntiversiota.
- (26) Espanjan viranomaiset yhtyvät komission analyysiin, jonka mukaan puitteiden mukaisena T&K-toimintana ei voida pitää sertifiointitoimia, jotka tehdään jo hyväksytyille prototyypille, jotta tuote voitaisiin saattaa myyntiin. Espanjan viranomaisten mukaan minkä tahansa tuotteen kehittäminen vaatii kuitenkin useita kokeita, testejä ja sertifiointeja, jotka vaikuttavat materiaaleihin, ominaisuuksiin ja piirustuksiin ja joiden tulokset vaikuttavat hankkeeseen tai edellyttävät tuotteeseen tehtäviä muutoksia. Espanjan viranomaiset katsovat, että tämäntyyppiset kokeet kuuluvat uuden tuotteen kehityshankkeeseen ja ovat ominaisia minkä tahansa alan T&K-hankkeille.
- (27) Espanjan viranomaisten mukaan sama koskee huoltotutkimuksia, jotka on aloitettava jo alustavissa suunnittelu- vaiheissa, koska niiden pohjalta määräytyvät hankkeen suorat käyttökustannukset ja täten koko hankkeen kannattavuus. Suorat käyttökustannukset muodostuvat erilaisista lentoihin ja huoltoon liittyvistä kustannuksista, joita ovat ennen kaikkea omistuskustannukset (sijoitetun pääoman lyhennykset ja korot), vakuutukset,

lentokustannukset (miehistö, polttoaine, öljy, nousu- ja laskumaksut) ja huoltokustannukset. Huollon kokonaiskustannukset koostuvat moottorista, rakenteesta ja huoltovarasta. Rakenteiden suunnittelu vaikuttaa merkittävästi sellaisiin kysymyksiin kuin materiaalien valinta, standardisoidut käsittelyvaiheet, välineet, alukseen pääsy, luotettavuus, tarkastusväli, eri osien käyttöikä, osien vaihtomahdollisuudet jne. Tämän vuoksi alustavissa suunnitteluvaiheissa on otettava huomioon erityisesti nämä tekijät, jotta huoltokustannukset, jotka ovat ensiarvoisen tärkeä muuttuja ilmailualan tuotekehityksessä, saataisiin mahdollisimman alhaisiksi.

- (28) Lisäksi Espanjan viranomaiset toteavat, että komissio on itse sisällyttänyt kuudenteen T&K-puiteohjelmaan ilmailualan tutkimustoiminnan painopisteisiin ilma-alusten kehityskustannusten alentamisen. Espanjan viranomaisten mukaan on vaikea selittää, miksi tällainen tietäntyyppinen toiminta olisi yleisellä tasolla painopisteenä Euroopan tutkimusalan suuntautumisessa, mutta tässä tietyssä tapauksessa se asetettaisiin kyseenalaiseksi.
- (29) Komissio on myös suhtautunut epäilevästi toimien luokitteluun T&K-puitteiden liitteessä I määriteltyjen tutkimustyön vaiheiden mukaisesti. Tältä osin Espanjan viranomaiset katsovat, että kyseiset vaiheet on määriteltäisiin niin yleisellä tasolla, että määrittysten soveltaminen konkreettiseen ja monimutkaiseen hankkeeseen voi synnyttää erilaisia näkemyksiä. Espanjan viranomaiset ovat mielestään jo perustelleet eri kustannusten jakamisen eri vaiheisiin. Viranomaisten mukaan olisi joka tapauksessa vaikeaa kuvitella, että näin laaja hanke voitaisiin toteuttaa ilman teollisen tutkimuksen vaihetta, varsinkin kun kyseinen yritys joutuu ensimmäistä kertaa käsittelemään senkaltaista teknologiaa, jota tässä hankkeessa kehitettyjen mutkikkaiden rakenteiden kaltaiset rakenteet edellyttävät.
- (30) Tarkasteltavana olevassa tapauksessa katsotaan, että [...] (*) [...] kokonaismäärästä voidaan sisällyttää tähän menoluokkaan, kun otetaan huomioon, että Gamesan on hankittava uutta tietämystä pystyäkseen kehittämään rakenteita, joita se ei ole koskaan aikaisemmin joutunut valmistamaan. Konkreettisesti tämä uusi tietämys kattaa seuraavat teknologiat: mekaaniset teknologiat (etureunat, painetta kestävä laipiot, toiminta- ja tarkastusjärjestelmät, sähkökaapelit, erityiskaaret, peräsimet, vakaimet/stabilisaattorit, takarunko), valmistusteknologiat (seosmateriaalit, leikkaus- ja liitäntätekniikat), tarkastus-, huolto- ja korjausteknologiat (rikkomattomat tarkastukset, huoltosuunnitelmat, korroosio, korjausteknologiat) ja hanke- ja laatu teknologiat (tietoteknologia, analyysi- ja simulatioteknologia, kokeisiin liittyvä teknologia).
- (31) Kaikki muu tutkimustoiminta, joka liittyy lähemmin tuotekehitykseen, on sisällytetty kilpailua edeltävään tutkimukseen. Joka tapauksessa Espanjan viranomaisten mukaan luokitus on ainoastaan ohjeellinen, sillä komissiolle ilmoitetussa tukiehtotuksessa lähestymistapa koko hankkeeseen on kilpailua edeltävä kehitystoiminta.

5. ARVIOINTI

- (32) Espanjan viranomaisten suunnittelemat toimenpiteet hyödyttävät tuensaajayritystä vapauttamalla tämän osittain niistä tutkimustoiminnan kustannuksista, jotka kuuluvat periaatteessa sen vastuulle. Saadun etuuden

luonne on myös valikoiva verrattuna muihin yhteisön yrityksiin, jotka haluaisivat toteuttaa tällaisia tutkimushankkeita. Se on myös omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä Gamesan eurooppalaisia kilpailijoita ovat mm. GKN (Yhdistynyt kuningaskunta), Hurel-Dubois (Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta) tai Latecoère (Ranska). Lisäksi korottomat lainat myöntää suoraan Baskimaan aluehallitus, ja näin ollen on syytä katsoa, että etuudet myönnetään valtion varoista. Toimenpiteissä on tästä syystä kyse EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaisista tuista.

- (33) Kuten tämän päätöksen johdanto-osan 13 kappaleessa todetaan, komissio on suhtautunut epäilevästi tähän hankkeeseen. Jäljempänä tarkastellaan tiettyjä tältä osin esille nousseita seikkoja.

T&K-puitteiden liitteen I mukainen tutkimustyön vaihe

- (34) Komissio toteaa ensinnäkin, etteivät Espanjan viranomaiset ole tuoneet esille uusia seikkoja, joiden perusteella tietyt tutkimusohjelmaan sisältyvät toimet voitaisiin määrittellä T&K-puitteiden liitteen I mukaiseksi teolliseksi tutkimukseksi. Komissio arvioi näin ollen, että sen tämän asian osalta esittämät epäilykset ovat edelleen olemassa ja että sen on täten katsottava, että kaikkien toimien markkinaläheisyys on korkeintaan sama kuin kilpailua edeltävällä kehitystoiminnalla.
- (35) Sertifiointitoimien osalta komissio toteaa, että Espanjan viranomaiset näyttävät erottavan tietyt lähemmin tuotteen myyntiversioon liittyvät toimet muista sertifiointitoimista, jotka ovat pelkästään alustavia kokeita. Espanjan viranomaiset vahvistavat komission analyysin, jonka mukaan ensimmäiseen ryhmään kuuluvat sertifiointitoimet eivät ole puitteissa tarkoitettua T&K-toimintaa, kun taas jälkimmäisen ryhmän ovat sitä. Komissio hyväksyy sen, että ilmailu-alan tuotteen kehitysprosessissa jotkin kokeet kuuluvat luonteeltaan teknisiin (alustaviin) testeihin, kun taas toiset kuuluvat tuotteen lainsäädännön mukaiseen sertifiointiin. Komissio kuitenkin huomauttaa, etteivät Espanjan viranomaiset

(*) 24 prosenttia Espanjan toimivaltaisten viranomaisten ilmoittamista tukielpoisista kustannuksista.

ole esittäneet tarkempia lisätietoja niiden toimien yksityiskohdista, joihin komission epäilykset kohdistuvat, tai tällaisista toimista, joiden osalta olisi mahdollisesti voitu katsoa, etteivät ne kuulukaan tiukasti sertifiointitoimiin vaan pikemminkin alustaviin kokeisiin.

(36) Tarkempien tietojen puuttuessa komissio katsoo näin ollen, etteivät ohjelmaan sisältyvät sertifiointitoimet ole T&K-puitteiden mukaista tutkimus- ja kehitystoimintaa ja ettei näihin toimiin liittyviä kustannuksia voida ottaa huomioon mainittujen puitteiden mukaisina tukikelpoisina kustannuksina. Nämä kustannukset eli [...] on siis vähennettävä Espanjan toimivaltaisten viranomaisten ilmoittamista tukikelpoisista kokonaiskustannuksista.

(37) Huoltotutkimusten osalta Espanjan viranomaiset ovat todenneet, että nämä toimet toteutettiin samanaikaisesti lentokoneen suunnittelun kanssa. Viranomaiset ovat lisäksi todenneet, että nämä toimet vaikuttivat osaltaan ilma-alusten kehityskustannusten alentamiseen ja että näiden kustannusten vähentämiseksi tehtävä tutkimus on osa kuudetta T&K-puiteohjelmaa, mikä osoittaa, että nämä toimet todellakin ovat T&K-toimintaa. Komission mukaan siitä seikasta, että tiettyjä toimia toteutetaan osittain yhtäaikaan lentokoneen kehittämisen aikana ja että niissä käytetään lähtökohtana tämän kehitystyön tuloksia, voidaan päätellä ainoastaan se, että toimien kohteena on mainittu lentokone; toimien ei tällä perusteella voida päätellä olevan osa tutkimusprosessia. Komissio panee joka tapauksessa merkille, että kyseisten toimien määrityksen mukaisesti tavoitteena on tuotteen lopullinen myyntiversio. Lopuksi komissio haluaa tuoda esille, että vaikka yhtenä kuudennen T&K-puiteohjelman tavoitteena on ilma-alusten kehittämiskustannusten alentaminen, tästä ei millään lailla voida päätellä, että kaikki näiden kustannusten alentamiseksi toteutetut toimet olisivat tutkimustoimintaa. Kustannusten alentaminen on yksi kaikkien kilpailutilanteessa olevien yritysten luontaisista tavoitteista. Tämän alan tutkimuksesta on kyse vain silloin kun kustannusten alentaminen perustuu uusiin menetelmiin tai uusiin teknisiin käsitteisiin, mistä Espanjan viranomaiset eivät ole voineet esittää tarkasteltavassa tapauksessa tarkkoja todisteita. Komissio katsoo näin ollen, etteivät sen epäilykset sertifiointitoimien kuulumisesta puitteissa määriteltyyn T&K-toimintaan ole poistuneet.

(38) Komissio katsoo näin ollen, etteivät huoltotutkimukset ole T&K-puitteiden mukaista tutkimus- ja kehitystoimintaa ja ettei näihin toimiin liittyviä kustannuksia voida ottaa huomioon mainittujen puitteiden mukaisina tukikelpoisina kustannuksina. Nämä kustannukset eli [...] on siis vähennettävä Espanjan toimivaltaisten viranomaisten ilmoittamista tukikelpoisista kokonaiskustannuksista.

(39) Edellä esitetyn vuoksi tukikelpoisten kustannusten kokonaismäärä on siis alennettava 8 206 000 000:aan Espanjan pesetaan eli 49 319 053,29 euroon.

Tuen kannustava vaikutus

(40) Komissio toteaa ensinnäkin, että Espanjan viranomaiset ovat täsmentäneet tuen kannustavaa vaikutusta koskevien määrällisten tietojen merkityksellisyyttä. Komissio katsoo, että näiden tietojen ansiosta se ei enää epäile, voidaanko nämä tiedot ottaa huomioon arvioitaessa tuen kannustavaa vaikutusta.

(41) Lisäksi komissio ottaa laadullisten näkökohtien osalta myös huomioon, että tietyt seikat, jotka se oli ottanut huomioon epäillessään hankkeen valmiusastetta, eivät heijastaneet tarkasteltavana olevassa tapauksessa hankkeen todellista valmiusastetta. Tämä koskee varsinkin ilma-aluksen esittelyä, jonka osalta komissio toteaa, että asianomaisessa tapauksessa kyseessä oli pikemminkin hankkeen esittely asiakkaille kuin tekninen hankevaihe.

(42) Lisäksi komissio panee merkille, että yritys oli jättänyt hankkeesta tukihakemuksen paikallisviranomaisille ennen hankkeen käynnistämistä.

(43) Edellä esitetyn perusteella komissio arvioi, että tarkasteltavana olevassa tapauksessa se voi katsoa tuella olevan T&K-puitteiden 6 jaksossa tarkoitettu kannustava vaikutus.

Päätelmät

(44) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että suurimmalle osalle Espanjan viranomaisten ilmoittamista toimista voidaan myöntää T&K-puitteissa vahvistetut edellytykset täyttävää tukea. Tämä osa vastaa 8 206 000 000 Espanjan pesetan eli 49 319 053,29 euron suuruisia tukikelpoisia kustannuksia, jotka liittyvät puitteiden liitteessä I tarkoitettuun kilpailua edeltävään kehitystoimintaan.

(45) Tuen hyväksyttävä enimmäisintensiteetti on puitteiden 5.5 kohdan mukaisesti 25 prosenttia, johon voidaan lisätä puitteiden 5.10.2 kohdan toisen alakohdan mukaisesti viiden prosenttiyksikön suuruinen intensiteetti-bonus, sillä toimia toteutetaan alueella, joka voi saada EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti aluetukea.

(46) Komissio katsoo näin ollen, että tuet voidaan puitteiden mukaisesti hyväksyä edellyttäen, että niiden bruttoavustusekvivalentti ei ylitä 30 prosenttia 49 319 053,29 eurosta eli 14 795 715,99 euroa.

(47) Komissio huomauttaa tältä osin, että tuen bruttoavustusekvivalentti on laskettava käyttäen komission julkaisemaa viite- ja diskonttokorkoa, johon on lisättävä 400 peruspistettä, koska valtion myöntämään lainaan ei vaadita vakuuksia ⁽¹⁾. Laskiessaan tuen bruttoavustusekvivalenttia Espanjan viranomaiset voivat käyttää apuna alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen liitteessä I olevaa 3 jaksoa ⁽²⁾,

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, jonka Espanjan kuningaskunta aikoo myöntää Gamesa-yritykselle ja joka koostuu 27 772 769,34 suuruisesta korottomasta lainasta, soveltuu yhteismarkkinoille EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti edellyttäen, ettei tuen bruttoavustusekvivalentti ylitä 14 795 715,99 euroa.

Tuen bruttoavustusekvivalentti on laskettava käyttämällä komission julkaisemaa viite- ja diskonttokorkoa, johon lisätään 400 peruspistettä.

2 artikla

Espanjan kuningaskunnan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen julkaisemisesta toimenpiteet, jotka se on toteuttanut 1 artiklan noudattamiseksi.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Espanjan kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 23 päivänä heinäkuuta 2003.

Komission puolesta
Mario MONTI
Komission jäsen

⁽¹⁾ EYVL C 273, 9.9.1997, s. 3.

⁽²⁾ EYVL C 74, 10.3.1998, s. 7.